

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยทางมานุษยวิทยา (Anthropological Fieldwork) โดยการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการวิจัยแบบเจาะจงกลุ่มประชากร โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการศึกษาวิจัย ดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การทดสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เยาวชนที่กระทำผิดในความผิดฐานเสพยาเสพติด ซึ่งมีอายุระหว่าง 14-18 ปี ที่ถูกศาลพิพากษาให้เข้ารับการฝึกและอบรมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง บ้านอุเบกขา สำหรับเยาวชนชายที่เสพยาเสพติด และบ้านปรานีสำหรับเยาวชนหญิงที่เสพยาเสพติด ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จำนวนทั้งสิ้น 200 ราย

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรก เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถาม ซึ่งได้แก่เยาวชนที่กระทำผิดฐานเสพยาเสพติด ซึ่งมีอายุระหว่าง 14-18 ปี ที่ถูกศาลพิพากษาให้เข้ารับการฝึกและอบรมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง บ้านอุเบกขา สำหรับเยาวชนชาย จำนวน 100 ราย และ บ้านปรานีสำหรับเยาวชนหญิง จำนวน 100 ราย ส่วนที่สอง เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมทางมานุษยวิทยา โดยใช้เทคนิควิจัยแบบเจาะลึก โดยผู้วิจัยได้กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการสัมภาษณ์ไว้ทั้งสิ้น 10 ราย โดยแบ่งเป็นเยาวชนที่กระทำผิดฐานเสพยาเสพติดชาย บ้านอุเบกขา จำนวน 5 ราย และเยาวชนที่กระทำผิดฐานเสพยาเสพติดหญิง บ้านปรานี จำนวน 5 ราย

3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูลหลายลักษณะดังนี้

3.2.1 ทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ (Documentary Study) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจาก หนังสือ ตำราต่างๆ ในห้องสมุด และเอกสาร ทั้งเอกสารจากทางราชการและหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้อง เช่น ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ทั้งนี้ เพื่อต้องการทราบข้อมูลและรายละเอียดต่างๆ ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

3.2.2 การศึกษาวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยลักษณะของการวิจัยจะเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่ง ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลจากเยาวชนที่ติดยาเสพติดจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กลาง บ้านอุเบกษา สำหรับเยาวชนชายที่ติดยาเสพติด และบ้านปรานี สำหรับเยาวชนหญิงที่ติดยาเสพติด โดยผู้วิจัย ได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบตามวิธีทางการวิจัย ไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งผู้วิจัยจะได้อธิบายให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เข้าใจถึงความมุ่งหมายในการวิจัย และเปิดโอกาสให้ทำการสอบถามข้อความ หรือคำถามที่ไม่เข้าใจหรือมีความคลุมเครือเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องมากที่สุด และเมื่อได้ข้อมูลตามที่ต้องการแล้วจะนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.2.3 การศึกษาวิจัยทางมานุษยวิทยา (Anthropological Fieldwork) ซึ่งผู้วิจัยจะได้ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้เทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) เป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นโดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

- 1) ทำการศึกษาหาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้
- 2) กำหนดขอบเขตในส่วนเนื้อหาของคำถาม เพื่อให้ครอบคลุมตัวแปรต่างๆ ที่จะทำการศึกษา

สำหรับแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 5 ส่วนด้วยกัน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มประชากรเป้าหมาย ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยภูมิหลังทางครอบครัว และสังคม ได้แก่ สถานภาพสมรสของบิดามารดา พฤติกรรมที่เกี่ยวกับยาเสพติดของคนในครอบครัว การคบเพื่อน

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับประวัติการกระทำผิดของกลุ่มประชากรเป้าหมาย ได้แก่ จำนวนครั้งที่กระทำผิด ระยะเวลาในการติดยาเสพติด

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมองตนเอง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดและทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเองในด้านต่างๆ โดยมีรายละเอียดต่างๆ ดังนี้

แบบวัดการมองตนเอง

สำหรับ แบบวัดการมองตนเองที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดัดแปลงแก้ไขมาจากแบบวัดการมองตนเองเทนเนสซี (Tennessee Self Concept Scale) ของ วิลเลียม เอช ฟิตส์ (William H Fitts) (ซึ่งดัดแปลงเป็นภาษาไทย โดย ดร.อำไพ ศิริพิพัฒน์) โดยได้ดัดแปลงแก้ไขให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและแนวคิดของงานวิจัยที่ได้ศึกษาอยู่ ซึ่งในภาพรวมของการมองตนเองนั้นจะศึกษาถึงความคิดของบุคคลที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะทางร่างกาย สุขภาพ ความสามารถ ความรู้สึก คุณค่า และพฤติกรรมการกระทำผิด โดยแบ่งออกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

- 1) การมองตนเองทางด้านร่างกาย หมายถึง ความคิดของบุคคลที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะทางร่างกาย ทางเพศ สุขภาพ ความสามารถ ทักษะ ประกอบด้วยแบบวัดการมองตนเองข้อ 1-6
- 2) การมองตนเองด้านส่วนตัว หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับคุณค่า ความรู้สึกมั่นใจตนเองและประเมินค่าบุคลิกภาพของตนเองโดยไม่รวม

- 3) ลักษณะทางด้านร่างกายและความสัมพันธ์กับผู้อื่น ประกอบด้วยแบบวัดการมองตนเองข้อ 7-12
- 4) การมองตนเองทางด้านครอบครัว หมายถึง ความรู้สึกในคุณค่าและความพอใจในฐานะของตนเป็นสมาชิกคนหนึ่งของครอบครัว เป็นการแสดงถึงการรับรู้ตนเองว่าใกล้ชิดหรือห่างเหินจากครอบครัว ประกอบด้วยแบบวัดการมองตนเองข้อ 13-18
- 5) การมองตนเองทางด้านสังคม หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับความมั่นใจและความเชื่อมั่นในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ประกอบด้วยแบบวัดการมองตนเองข้อ 19-24
- 6) การมองตนเองด้านที่เกี่ยวกับการติดยาเสพติด หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อตนเองในส่วนที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการกระทำผิดโดยทั่วไป และที่เกี่ยวกับการติดยาเสพติด ตลอดทั้งความรู้สึกต่างๆ ที่มีต่อตนเองทั้งในด้าน คุณค่า หรือ การเป็นคนดีคนไม่ดี ที่เกี่ยวกับการติดยาเสพติด ประกอบด้วยแบบวัดการมองตนเองข้อ 25-40

มาตรวัดการมองตนเอง

ลักษณะของแบบวัดการมองตนเองนี้ประกอบด้วยประโยคบรรยายเกี่ยวกับตนเองในด้านต่างๆ มีทั้งบรรยายเกี่ยวกับตนในด้านบวก (Positive) และด้านลบ (Negative) ให้ผู้ตอบประเมินผลตนเองตามความคิดเห็นของตนว่าเขาเองมีลักษณะเหมือนกับที่บรรยายไว้ในแบบวัดหรือไม่ คำตอบที่ให้ไว้มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ช่วง คือ

ไม่จริงเลย (1) คือ เมื่อผู้ตอบคิดว่าข้อความในประโยคนั้นไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของผู้ตอบเลย

จริงเพียงเล็กน้อย (2) คือ เมื่อผู้ตอบคิดว่าข้อความในประโยคนั้นพอจะตรงกับสภาพความเป็นจริงของผู้ตอบบ้างเล็กน้อย

จริงพอประมาณ (3) คือ เมื่อผู้ตอบคิดว่าข้อความในประโยคนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของผู้ตอบเพียงครั้งหนึ่ง

ส่วนใหญ่จริง (4) คือ เมื่อผู้ตอบคิดว่าข้อความในประโยคนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของผู้ตอบเป็นส่วนใหญ่

จริงที่สุด (5) คือ เมื่อผู้ตอบคิดว่าข้อความในประโยคนั้นตรงกับสภาพความเป็นจริงของผู้ตอบมากที่สุด

การให้คะแนนการวัดการมองตนเอง

เนื่องจากแบบวัดนี้ประกอบด้วยประโยคที่บรรยายเกี่ยวกับตนเอง ทั้งในทางบวกและทางลบ ดังนั้นการให้คะแนนจึงขึ้นอยู่กับข้อความด้วย กล่าวคือ

1) ข้อความที่บรรยายตนเองในทางบวก (Positive) เช่น "ฉันช่วย พ่อแม่ หรือผู้ปกครองทำงานบ้านเสมอ" จะให้คะแนนโดยแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

เลือกตัวเลขคำตอบ 1 ได้ 1 คะแนน

เลือกตัวเลขคำตอบ 2 ได้ 2 คะแนน

เลือกตัวเลขคำตอบ 3 ได้ 3 คะแนน

เลือกตัวเลขคำตอบ 4 ได้ 4 คะแนน

เลือกตัวเลขคำตอบ 5 ได้ 5 คะแนน

2) ข้อความที่บรรยายตนเองในทางลบ (Negative) เช่น "ฉันรู้สึกว่าเป็นคนที่ไม่มีคุณค่าหรือความสำคัญอะไรนัก" จะให้คะแนนโดยแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

เลือกตัวเลขคำตอบ 1 ได้ 5 คะแนน

เลือกตัวเลขคำตอบ 2 ได้ 4 คะแนน

เลือกตัวเลขคำตอบ 3 ได้ 3 คะแนน

เลือกตัวเลขคำตอบ 4 ได้ 2 คะแนน

เลือกตัวเลขคำตอบ 5 ได้ 1 คะแนน

ดังนั้น แต่ละระดับจะมีคะแนนอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{พิสัย} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

จากการพิจารณาข้างต้นนำมากำหนดเป็นเกณฑ์ในการประเมินค่าระดับการมองตนเองของเยาวชนที่ติดยาเสพติด ได้ดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 เป็นคะแนนบ่งชี้ถึงระดับการมองตนเองต่ำมาก
- คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 เป็นคะแนนบ่งชี้ถึงระดับการมองตนเองต่ำ
- คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 เป็นคะแนนบ่งชี้ถึงระดับการมองตนเองปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 เป็นคะแนนบ่งชี้ถึงระดับการมองตนเองสูง
- คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 เป็นคะแนนบ่งชี้ถึงระดับการมองตนเองสูงมาก

ส่วนที่ 5 เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอย่างอิสระ

3.4 การทดสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของเครื่องมือวัด

3.4.1 แบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิด ทฤษฎี และ ผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มาประมวลและดัดแปลง เพื่อใช้ในการศึกษา ซึ่งก่อนนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้ทำการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือวัด การทดสอบเครื่องมือวัด (Measurement) มีประเด็นหลัก 2 ประการด้วยกัน คือ

1. ความเที่ยงตรง (Validity)
2. ความน่าเชื่อถือ (Reliability)

โดยดำเนินการดังนี้

1) ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ โดยการศึกษาทฤษฎี และแนวคิดเกี่ยวกับการมองตนเอง การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2) นำแบบสอบถามที่ได้สร้างแล้ว ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ทำการตรวจสอบว่าครอบคลุมเนื้อหาอย่างน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพื่อให้แบบสอบถามมีความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหาและความเชื่อถือได้ จากนั้นจึงนำมาแก้ไขปรับปรุงให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

3) การทดสอบความน่าเชื่อถือ (reliability) โดยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ อาจารย์ที่ปรึกษาทำการตรวจสอบและแก้ไขเรียบร้อยแล้ว จากนั้นจึงนำไปทำการทดสอบ (Pre - test) กับประชากรกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นเยาวชนที่ติดยาเสพติดในสถานแรกรับ (บ้านเมตตา) จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเที่ยงของแบบทดสอบด้วยวิธีหาค่าความน่าเชื่อถือ (Coefficient Alfa) เพื่อดูความสอดคล้อง ของข้อคำถามต่างๆ ประกอบกับนำผลที่ได้มาตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม พร้อมทั้งดัดแปลงแก้ไข และนำเสนอ อาจารย์ที่ปรึกษา อีกครั้งหนึ่งจนเป็นที่พอใจ และเชื่อมั่นได้ว่า แบบสอบถามที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีความครอบคลุมและอยู่ในเกณฑ์ที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในขั้นตอนต่อไป

สำหรับผลการทดสอบนั้นได้ค่าสัมประสิทธิ์ความน่าเชื่อถือของการมองเห็นในด้านต่างๆ และในภาพรวม ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์ความน่าเชื่อถือของแบบวัดการมองเห็นตนเอง

คะแนนด้านต่างๆ	ค่าสัมประสิทธิ์ความน่าเชื่อถือ (α)
คะแนนทางด้านร่างกาย	.85
คะแนนทางด้านส่วนตัว	.73
คะแนนทางด้านครอบครัว	.79
คะแนนทางด้านสังคม	.76
คะแนนทางด้านที่เกี่ยวกับการติดยาเสพติด	.71
คะแนนทั้งหมด	.88

3.4.2 แบบสัมภาษณ์

ส่วนวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกนั้น ผู้วิจัยจะใช้แบบสัมภาษณ์ที่ลักษณะของข้อคำถาม คล้ายกับข้อคำถามในแบบสอบถาม แต่คำถามในแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวจะมีความละเอียดมากกว่าคำถามในแบบสอบถาม ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ ชัดเจน และตรงกับความรู้สึกภายในจิตใจของผู้ตอบมากยิ่งขึ้น ซึ่งกลุ่มตัวอย่างสามารถตอบคำถามได้อย่างอิสระ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ขึ้นจากแนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนที่กระทำผิดฐานเสพยาเสพติด และหาความเที่ยงตรงโดยถือเกณฑ์การตรวจสอบและพิจารณาแก้ไขของผู้ทรง

คุณวุฒิ แล้วจึงนำแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวไปทดสอบกับเยาวชนที่กระทำผิดฐานเสพยาเสพติด (Pre-test) จำนวน 5 คน แล้วนำมาปรับปรุงให้แบบสัมภาษณ์เกิดความน่าเชื่อถือได้มากขึ้น เมื่อปรับปรุงแบบสัมภาษณ์จนสมบูรณ์แล้วจึงนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริง ซึ่งขั้นตอนในการสัมภาษณ์มีดังนี้ คือ

1) การสร้างความไว้วางใจ (Rapport) เพื่อให้เยาวชนที่กระทำผิดฐานเสพยาเสพติดเกิดความคุ้นเคยและไว้วางใจ ขั้นตอนนี้จะใช้เวลาในแต่ละรายไม่เท่ากัน บางคนใช้เวลาในการสร้างความคุ้นเคยเพียงแค่ 1-2 วัน หรือบางคนก็ใช้เวลาร่วมสัปดาห์ ซึ่งการสร้างสัมพันธภาพในขั้นตอนนี้จะเป็นการพูดคุย โดยพูดคุยในเรื่องทั่วไป จนเกิดความไว้วางใจกันจึงเริ่มทำการสัมภาษณ์

2) การสัมภาษณ์ หลังจากที่เยาวชนที่กระทำผิดฐานเสพยาเสพติดเริ่มมีความคุ้นเคยกับผู้วิจัยแล้ว จึงเริ่มต้นทำการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ที่เตรียมไว้ ซึ่งในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งผู้วิจัยจะใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมของผู้ให้ข้อมูลไปด้วย เพื่อต้องการทราบถึงปฏิกิริยาของผู้ให้สัมภาษณ์ และถ้าหากผู้ให้สัมภาษณ์รายใดเริ่มมีความรู้สึกเบื่อหน่ายเกิดขึ้น ผู้วิจัยจะหยุดการสัมภาษณ์ไว้ชั่วคราว พร้อมทั้งนัดหมายสัมภาษณ์ในวันถัดไป สำหรับระยะเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งจะใช้ประมาณ 1-2 ชั่วโมงต่อรายต่อวัน ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วในแต่ละรายจะให้สัมภาษณ์ 2 ครั้งเป็นอย่างน้อย

3.5 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

3.5.1 ผู้วิจัยได้นำหนังสือจากภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปมอบให้กับผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง เพื่อขออนุญาตเข้าทำการเก็บข้อมูล ณ สถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิง (บ้านปรานี) สถานกักและอบรม (บ้านอุเบกขา) และสถานแรกรับ (บ้านเมตตา) ซึ่งหลังจากที่ได้รับอนุมัติแล้วจึงได้นำหนังสืออนุมัติจากผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ไปติดต่อกับหัวหน้าสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิง (บ้านปรานี) หัวหน้าสถานกักและอบรม (บ้านอุเบกขา) และหัวหน้าสถานแรกรับ (บ้านเมตตา) เพื่อชี้แจงรายละเอียด และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยระยะเวลาที่เข้าทำการเก็บข้อมูลนั้นนับตั้งแต่เริ่มเข้าไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่สถานพินิจฯ และสร้างความคุ้นเคยกับเยาวชน จนกระทั่งเก็บข้อมูลทั้งแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เสร็จสิ้นนั้น อยู่ในช่วงประมาณวันที่ 8 กุมภาพันธ์ - 10 มีนาคม 2543

3.5.2 สำหรับการเก็บและรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยและนักวิจัยผู้ช่วยรวมจำนวนทั้งสิ้น 4 คน ได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ณ สถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิง บ้านปราณี สำหรับเยาวชนหญิงที่ติดยาเสพติดจำนวน 100 ราย และสถานกักและอบรม บ้านอุเบกขา สำหรับเยาวชนชายที่ติดยาเสพติดจำนวน 100 ราย รวมทั้งสิ้น 200 ราย ส่วนขั้นตอนและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ทางสถานพินิจฯ ทั้ง 2 แห่ง (บ้านอุเบกขา และบ้านปราณี) ได้จัดเตรียมสถานที่ให้ผู้วิจัย โดยจัดห้องลักษณะคล้ายห้องประชุม หรือห้องเรียนขนาดกลาง ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้จัดกลุ่มเยาวชนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน โดยในแต่ละกลุ่มนั้นจะมีผู้วิจัยและนักวิจัยผู้ช่วย คอยดูแล แนะนำ และอธิบายข้อคำถามในการตอบแบบสอบถามอย่างใกล้ชิด หากมีข้อคำถามใดไม่เข้าใจก็จะชี้แจง และอธิบายให้เข้าใจโดยละเอียด สำหรับเยาวชนคนใดที่ไม่สามารถอ่านหนังสือออก หรือไม่สามารถเขียนหนังสือได้ ผู้วิจัยและนักวิจัยผู้ช่วยก็จะอ่านข้อคำถามและช่วยเขียนคำตอบตามข้อมูลของเยาวชนดังกล่าว การเก็บข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถามนี้เยาวชนแต่ละคนใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามโดยเฉลี่ยประมาณคนละ 2 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลจากเยาวชนได้โดยเฉลี่ยประมาณวันละ 20 ราย สำหรับช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเข้าเก็บข้อมูลนั้น ทางสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหญิง (บ้านปราณี) อนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บข้อมูลในช่วงบ่าย ส่วนสถานกักและอบรม (บ้านอุเบกขา) จะอนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บข้อมูลในช่วงเช้า

3.5.3 สำหรับการสัมภาษณ์เจาะลึกเยาวชนที่กระทำผิดฐานเสพยาเสพติดนั้น ผู้วิจัยได้ติดต่อกับเยาวชนที่กระทำผิดทั้ง 10 ราย โดยเดินทางไปพบและพูดคุยในเรื่องต่างๆ ไป เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยและไว้วางใจและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลกับผู้วิจัยอย่างเต็มที่ตามที่ได้กล่าวไปแล้วในข้อ 3.4.2 หลังจากนั้นจึงนำแบบสัมภาษณ์ที่จัดเตรียมไว้ไปทำการสัมภาษณ์ทั้ง 10 ราย สำหรับสถานที่ทำการสัมภาษณ์นั้น ทางสถานพินิจได้จัดห้องที่เป็นสัดส่วน ลักษณะคล้ายชั้นเรียนขนาดเล็ก ไม่พลุกพล่าน และได้อนุญาตให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสสัมภาษณ์เยาวชนได้อย่างตามที่ต้องการเพียงลำพัง และในระหว่างการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมของผู้ให้ข้อมูลไปด้วย ซึ่งหากผู้ให้ข้อมูลเกิดความเบื่อหน่ายจะหยุดสัมภาษณ์หรือพูดคุยในเรื่องอื่นๆ และนัดสัมภาษณ์ใหม่ในวันถัดไป ในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลตอบไม่ตรงคำถามหรือไม่เข้าใจส่วนใด ผู้วิจัยจะอธิบายจนผู้ตอบเกิดความเข้าใจ โดยในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะทำการบันทึกคำตอบที่ได้ด้วยตนเอง จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลข้อมูล

3.6.1 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูล และได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องครบถ้วนของแบบสอบถามทุกฉบับแล้ว จากนั้นจึงบันทึกข้อมูลจากแบบสอบถามลงแบบรหัส (Coding Sheet) ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาประมวลผล โดยประมวลผลด้วยการใช้วิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistic Package for the Social Science - SPSS for Windows) ในการประมวลผลข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำตารางวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิจัยดังนี้

- 1) วิเคราะห์เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง
- 2) วิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สถิติเพื่ออธิบายลักษณะของข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย และอธิบายถึงตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อการมองตนเองของเยาวชนที่ติดยาเสพติด ไว้ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้น แบ่งเป็น
  - การบรรยาย และพรรณาลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบและเพื่อดูการกระจายของข้อมูล โดยค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางแจกแจงความถี่ต่อไป
  - การหาค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X} = \text{Mean}$) เพื่อวิเคราะห์หาระดับการมองตนเองของเยาวชนที่ติดยาเสพติด โดยหาค่ามัชฌิมเลขคณิตจากสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

$$\bar{X} = \text{เป็นคะแนนเฉลี่ย}$$

$$\sum X = \text{เป็นคะแนนรวมของคะแนนทั้งหมดของคำตอบแต่ละกลุ่ม}$$

$$N = \text{เป็นจำนวนคน}$$

การวิเคราะห์หาระดับการมองตนเองของเยาวชนที่ติดยาเสพติดนั้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาระดับการมองตนเองในแต่ละองค์ประกอบของการมองตนเองก่อน ตั้งแต่องค์ประกอบที่ 1-5 โดยการหาค่ามัชฌิมเลขคณิตทั้ง 5 ค่า นำมาหาค่ามัชฌิมเลขคณิตรวม ซึ่งจะเป็นค่าระดับการมองตนเองโดยรวมของเยาวชนที่ติดยาเสพติด ซึ่งคำนวณได้ตามสูตรข้างบน

2) เป็นการวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม เพื่อทดสอบสมมติฐานทางการวิจัย ค่าสถิติที่ใช้ คือ การทดสอบด้วยค่า t-test ซึ่งจะสามารถแสดงความสัมพันธ์โดยใช้ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ซึ่งเทียบดูจากตาราง โดยสูตรทั่วไปของ t-test คือ

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{S_{pooled} \sqrt{\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}}}$$

$\bar{X}_1, \bar{X}_2$ = ค่าเฉลี่ยของคะแนนในกลุ่มที่หนึ่งและกลุ่มที่สอง

n_1, n_2 = จำนวนตัวอย่างในกลุ่มที่หนึ่งและกลุ่มที่สอง

$$S_{pooled} = \sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2}}$$

S_1, S_2 = ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนกลุ่มที่หนึ่งและกลุ่มที่สอง

3.6.2 การวิเคราะห์เชิงมานุษยวิทยา

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สำคัญๆ และนำเสนอต่อไป